

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Przyjęcie kompleksowego podejścia do polityki przemysłowej w UE – poprawa otoczenia biznesowego i wsparcie konkurencyjności przemysłu europejskiego”

(opinia rozpoznawcza)

(2018/C 197/02)

Sprawozdawca: **Gonçalo LOBO XAVIER**

Współsprawozdawca: **Dirk BERGRATH**

Wniosek o konsultację	Bułgarska prezydencja Rady, 5.9.2017
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji
Data przyjęcia przez sekcję	18.12.2017
Data przyjęcia na sesji plenarnej	17.1.2018
Sesja plenarna nr	531
Wynik głosowania	134/1/0
(za/przeciw/wstrzymało się)	

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES stwierdza, że odnowiona strategia na rzecz polityki przemysłowej UE stanowi kluczowy czynnik nadający kierunek wzrostowi i decydujący o szybkim dostosowaniu się państw członkowskich do nowych tendencji i nowego modelu gospodarki. Przemysł w szerszym pojęciu jest niezbędny do tworzenia miejsc pracy. EKES wzywa zatem Komisję i państwa członkowskie do pilnego przyjęcia związanej z tymi wyzwaniami długoterminowej kompleksowej strategii o globalnej perspektywie zamiast podejścia opartego na doraźnych środkach zaradczych, które nie mogą zapewnić wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy w sposób bardziej konkretny i trwały. W związku z tym byłoby pożądane, aby Komisja sporządziła analizę porównawczą dotyczącą różnych planów wspierania przemysłu wytwórczego, jakie przyjęto niedawno w USA, Chinach i Korei.

1.2. Dynamicznie rozwijające się usługi biznesowe już teraz mają zasadnicze znaczenie dla działalności produkcyjnej, zwłaszcza dla MŚP. Odpowiednie połączenie usług biznesowych i działalności wytwórczej ma podstawowe znaczenie dla osiągnięcia efektywności i konkurencyjności, musi też stanowić część nowoczesnej strategii na rzecz polityki przemysłowej. Trzeba zachęcać przedsiębiorstwa typu start-up do opracowywania rozwiązań pobudzających aktywność przemysłową i zwiększających konkurencyjność, zwłaszcza jeśli chcą utrzymać się na dłuższą metę.

1.3. Cel, aby **do 2020 r.** udział przemysłu w **PKB** wzrósł do około **20 %** ⁽¹⁾ z obecnego poziomu 15,1 %, musi być nie tylko celem politycznym, lecz także priorytetem dostosowanym do perspektywy długoterminowej. Polityka europejska nadal musi skupiać się na tym dążeniu, zawsze jednak z uwzględnieniem z jednej strony różnic w sytuacji strukturalnej każdego państwa członkowskiego, a z drugiej – konieczności uniknięcia fragmentacji jednolitego rynku. Powinno to pozostać dla Komisji priorytetem. Zdefiniowanie nowych, rzetelnych i wymiernych celów może też przyczynić się do większego zaangażowania i świadomości państw członkowskich, jeśli chodzi o wkład działalności przemysłowej w dobrobyt obywateli Europy.

1.4. EKES z zadowoleniem przyjmuje główny cel sformułowany przez przewodniczącego Komisji Jeana-Claude'a Junckera, aby uczynić europejski przemysł silniejszym i bardziej konkurencyjnym oraz aby pozostał on lub stał się światowym liderem innowacji, cyfryzacji i obniżenia emisyjności. W tym celu Europa potrzebuje długoterminowej strategii opartej na prawdziwie inteligentnej specjalizacji oraz różnorodności i elastyczności pod względem strukturalnym w państwach członkowskich, a także antycypowania kluczowych, szybkich i bezprecedensowych zmian w środowisku operacyjnym.

⁽¹⁾ COM(2017) 479 final.

1.5. EKES uważa, że aby osiągnąć lepszą równowagę między państwami członkowskimi w dziedzinie konkurencyjności, należy wdrożyć reformy strukturalne uzgodnione przez partnerów społecznych i organizacje społeczeństwa obywatelskiego oraz wprowadzić do programu działań konkretne zmiany w polityce dotyczącej edukacji, badań i rozwoju, inwestycji publicznych i prywatnych oraz produktywności. Należy dzielić się najlepszymi praktykami w tych konkretnych dziedzinach. Teraz jest właściwy moment, zważywszy, że Europa ma obecnie zasadniczo dobre wyniki gospodarcze.

1.6. EKES jest stanowczo przekonany, że zapewnienie atrakcyjności Europy musi być priorytetem każdej polityki przemysłowej prowadzonej w oparciu o innowacyjność i konkurencyjność, a program działań musi obejmować repatriację produkcji w niektórych sektorach. Repatriacja ta musi bazować na głównych atutach Europy, takich jak model gospodarczy oparty na wiedzy, innowacji, wysokim poziomie umiejętności, działalności w dziedzinie badań i rozwoju oraz przyjaznym i zrównoważonym środowisku dla działalności gospodarczej, w którym przestrzega się unijnych standardów społecznych. Jest to możliwe do zrealizowania tylko poprzez ścisłą współpracę pomiędzy dużymi firmami a MŚP dla uzyskania efektu pozytywnego sprzężenia zwrotnego innowacyjności. Tę współpracę należy mieć na uwadze, przyznając środki z unijnych funduszy na badania, rozwój i innowacje, należy ją też wzmocnić w kontekście wieloletnich ram finansowych (2014–2020). Pozytywny kurs polityki budżetowej ogromnie ułatwiłby przyznawanie nowych środków, które byłyby bezpośrednio ukierunkowane na poprawę konkurencyjności europejskiego przemysłu.

1.7. EKES w pełni popiera inicjatywę pod hasłem „Dzień Przemysłu” jako sposób na zwrócenie uwagi na priorytety UE oraz zwiększenie świadomości tego celu. EKES zwraca uwagę na konieczność zaangażowania partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego w związku z Dniem Przemysłu oraz zapewnienia im zdolności do współpracy przy podejmowaniu wyzwań związanych z tą dziedziną. Zasadnicze znaczenie dla Europy ma to, aby wszyscy obywatele zrozumieli siłę marki „Made in Europe” oraz rolę, jaką każdy ma do odegrania w sprostaniu temu wyzwaniu. Europejscy obywatele muszą zrozumieć, że przemysł europejski ma wpływ na społeczeństwo.

1.8. EKES zwraca uwagę na potrzebę opracowania i dostosowania nowych polityk w dziedzinie umiejętności. Europa musi stawić czoła temu wyzwaniu przez zaangażowanie organizacji społeczeństwa obywatelskiego i partnerów społecznych z myślą o zapewnieniu szacunku dla ludzi aktywnych zawodowo oraz dla ich praw i obowiązków, przyjmując jednocześnie przyszłościową perspektywę oraz uznając potrzebę przyspieszenia adaptacji systemów kształcenia i szkoleń, tak aby odpowiadały one nowym miejscom pracy, które pojawiają się w przyszłości.

1.9. EKES przyjmuje z zadowoleniem nową inicjatywę Komisji, polegającą na utworzeniu europejskich ram jakości i skuteczności programów przygotowania zawodowego. Ułatwiłoby to zaradzenie niedoborom na rynku pracy i zapewniło przedsiębiorstwom siłę roboczą o niezbędnej wiedzy i umiejętnościach praktycznych⁽²⁾. Liczebność dostępnej siły roboczej w Europie oraz jej poziom to prawdopodobnie jedno z najważniejszych wyzwań dla konkurencyjności Europy. Każde państwo członkowskie musi się z tym wielkim zadaniem zmierzyć.

1.10. EKES uważa, że dla uzyskania równych warunków działania trzeba osiągnąć kompromis w dziedzinie poszanowania zasad wolnego handlu pomiędzy globalnymi graczami⁽³⁾. Europa musi dawać przykład oraz aktywnie angażować inne regiony, jeśli chodzi o zrównoważony rozwój, poszanowanie europejskich standardów socjalnych i uczciwą konkurencję. Jednocześnie Europa nie może ignorować szkodliwych praktyk stosowanych przez innych globalnych graczy, które narażają na szwank europejskie wartości, konkurencyjność, miejsca pracy i dobrobyt. Europa musi być czujna i sięgać po właściwe narzędzia, by chronić swe wartości i wspierać swe przedsiębiorstwa przemysłowe. Europejscy prawodawcy, respektując zasady WTO, muszą zarazem znaleźć rozwiązania dla takich problemów, jak nadwyżka zdolności produkcyjnych, bezprawna pomoc państwa i inne formy nieuczciwej konkurencji. Nałożone przez Komisję Europejską środki antidumpingowe mają istotne znaczenie dla uzyskania uczciwych warunków prowadzenia działalności gospodarczej, jednak środki te wymagają lepszego monitorowania, muszą być nakładane szybciej i bardziej elastycznie, żeby mogły osiągać zamierzony cel, nie wywołując jednocześnie skutków ubocznych w różnych sektorach przemysłu⁽⁴⁾.

2. Aktualna sytuacja w Europie a komunikat Komisji

2.1. Wniosek od przyszłej prezydencji bułgarskiej wpłynął na kilka dni przed publikacją komunikatu Komisji „Inwestowanie w inteligentny, innowacyjny i zrównoważony przemysł – Odnowiona strategia dotycząca polityki przemysłowej UE”.

⁽²⁾ COM(2017) 563 final – Europejskie ramy jakości i skuteczności programów przygotowania zawodowego.

⁽³⁾ Zgodnie z 9. celem zrównoważonego rozwoju dotyczącym przemysłu, innowacji i infrastruktury, który został uzgodniony przez wszystkie państwa członkowskie UE.

⁽⁴⁾ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2017/336 z dnia 27 lutego 2017 r. nakładające ostateczne cło antidumpingowe i stanowiące o ostatecznym pobraniu cła tymczasowego nałożonego na przywóz niektórych blach grubych ze stali niestopowej lub z pozostałej stali stopowej pochodzących z Chińskiej Republiki Ludowej jest dobrym przykładem środka antidumpingowego, jednak trzeba śledzić jego skutki uboczne (http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2017/336/oj).

2.2. W dniu 5 lipca 2017 r. Parlament Europejski wezwał do opracowania ambitnej unijnej strategii na rzecz polityki przemysłowej uwzględniającej „unijną strategię i plan działania na rzecz spójnej i całościowej polityki przemysłowej ukierunkowanej na reindustrializację Europy i obejmującej cele, wskaźniki, środki i terminy realizacji”.

2.3. Komunikat, który został opublikowany w późniejszym terminie, pokazuje, że Komisja jest co najmniej zainteresowana tą kwestią.

2.4. Choć celem niniejszej opinii nie jest analizowanie tego komunikatu, to nie można jednak pominąć następujących kwestii:

- w komunikacie stwierdzono, że europejski przemysł rozwija się przy stałej tendencji wzrostowej od 2009 r. Zastanawiające jest, dlaczego Komisja odnosi się do roku 2009, czyli najtrudniejszego roku kryzysu gospodarczego. Ani udział wartości dodanej produkcji, ani zatrudnienie nie wróciły do poziomu sprzed kryzysu z 2007 r. pomimo – lub właśnie z powodu – reform strukturalnych i polityk nastawionych na podaż, które nadal negatywnie wpływają na popyt w peryferyjnych regionach Europy,
- trudno jest wyraźnie wskazać, na czym polega nowatorski charakter podejścia przedstawionego przez Komisję. Komunikat w znacznej mierze składa się z zaleceń Komisji dotyczących typowej (tj. ukierunkowanej na podaż) polityki przemysłowej: ograniczania biurokracji, pogłębiania jednolitego rynku i wypracowania kapitału inwestycyjnego (ożywienie rynku sekurytyzacji w celu otwarcia dostępu do kapitału wysokiego ryzyka, EFIS itd.),
- oprócz strategii jednolitego rynku Komisja podkreśla konieczność wprowadzenia dodatkowych środków podnoszenia kwalifikacji. Jednak z wyjątkiem zamiaru rozszerzenia wsparcia dla opracowywania krajowych strategii rozwoju umiejętności na inne sektory (tj. stalowy, papierniczy, ekotechnologii i energii ze źródeł odnawialnych) nie przedstawiono żadnych konkretnych propozycji,
- jeśli chodzi o finansowanie, Komisja wymienia istniejące fundusze strukturalne i inwestycyjne oraz organy i programy wspierające (europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne, EFIS, EBI, program „Horyzont 2020” itd.), całkowicie pomijając zasadnicze pytanie o to, jak unijny budżet, ograniczony po wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa z UE, zdoła wesprzeć inicjatywy w zakresie polityki przemysłowej,
- w obszarach energetyki, transportu, cyfryzacji i polityki handlowej Komisja jedynie podsumowuje już podjęte działania,
- wraz z pojawieniem się nowej gospodarki opartej na przedsiębiorstwach technologicznych typu start-up, których działalność koncentruje się na usługach, pożądane byłoby zacieśnienie współpracy tych przedsiębiorstw z sektorem przemysłu, nie tylko po to, aby lepiej obsługiwać niektóre sektory, lecz także aby zwiększyć trwałość tych przedsiębiorstw. (W ciągu pierwszych pięciu lat działalności 50 % przedsiębiorców musi zmierzyć się fiaskiem swego biznesu! ⁽⁵⁾).

2.5. Komunikat nie wnosi wiele nowych treści ⁽⁶⁾. Stanowi raczej zestawienie już podjętych działań w ramach polityki bez żadnego nowego, spójnego podejścia strategicznego, o które apelował Parlament Europejski i którego zapowiedź zawarto w tytule komunikatu: „Odnowiona strategia dotycząca polityki przemysłowej UE”. Czas, by Europa wyciągnęła wreszcie wnioski ze swoich doświadczeń i spojrzała w przyszłość, kierując się interesami swych obywateli i trwałością europejskiego modelu.

2.6. W kontekście europejskiej strategii przemysłowej potrzeba spójnego planu działania w dziedzinie przemysłu wraz z wiążącymi celami, harmonogramami, instrumentami i ze wspólną odpowiedzialnością, aby sprostać czterem największym wyzwaniom na najbliższą dekadę: cyfryzacji, zmianie klimatu, globalizacji i zmianom demograficznym, a w szczególności zjawiskom starzenia się społeczeństw i mobilności.

3. Uwagi ogólne

3.1. Przemysł, zarówno europejski, jak i światowy, przechodzi gruntowną transformację. To pociąga za sobą liczne wyzwania. Przemysł europejski ma zasadnicze znaczenie dla wzrostu gospodarczego w Europie i dla gospodarki państw członkowskich. Stanowi 80 % europejskiego eksportu, a także przyczynia się do rozwoju innowacji w sektorze prywatnym i publicznym oraz tworzenia miejsc pracy wymagających wysokich kwalifikacji dla obywateli. Ma także zasadnicze znaczenie dla rynku wewnętrznego. Europa nadal cieszy się przewagą konkurencyjną, jaką dają jej produkty i usługi o znacznej wartości dodanej, i musi ją utrzymać. Musi jednak wykorzystać ten atut i podtrzymywać działalność, która decyduje o wzroście gospodarczym. Przemysł zapewnia 36 mln bezpośrednich miejsc pracy i przyczynia się do wysokiego

⁽⁵⁾ <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.pl.int-opinions.41082> (punkt 2.4).

⁽⁶⁾ COM(2014) 14 final.

standardu życia naszych obywateli. Odgrywa niezwykle ważną rolę we wspieraniu wiodącej pozycji Europy na świecie i jej statusu na arenie międzynarodowej. Europejski przemysł ma zasadnicze znaczenie dla wspierania działań w dziedzinie badań naukowych i innowacji oraz wnosi istotny wkład w tworzenie miejsc pracy i wzrost gospodarczy.

3.2. EKES uważa, że obecna rewolucja przemysłowa opiera się na zasadniczej i szybkiej zmianie dotyczącej globalnych graczy, fundamentalnej zmianie przyzwyczajeń konsumentów oraz przełomowych osiągnięciach w dziedzinie nauki i technologii. Towarzyszą temu powszechnie znane postępy w cyfryzacji, gospodarce o obiegu zamkniętym, robotyzacji i nowych procesach produkcji. Oznacza to, że długoterminowa strategia w zakresie przemysłu powinna umożliwiać reagowanie w bezprecedensowych warunkach spowodowanych np. wprowadzeniem sztucznej inteligencji, a nawet pojawieniem się „przemysłu 5.0”.

3.3. Ta zmiana paradygmatu już teraz zasadniczo przekształca działalność gospodarczą i społeczeństwo, a przez to także przemysł, we wszystkich aspektach. Jednym z najistotniejszych aspektów tej rewolucji będzie transformacja pracy i umiejętności. Nowy porządek przemysłowy wpłynie na większość sektorów gospodarki. Przemysł 4.0 wymaga Pracy 4.0, obejmującej dostęp do edukacji i uczenia się przez całe życie. Jedynie wykwalifikowana siła robocza będzie zdolna do reagowania na zmieniające się rynki i pojawianie się innowacyjnych miejsc pracy.

3.4. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny zwraca się do Komisji Europejskiej o dokonanie i udostępnienie mu analizy porównawczej dotyczącej różnych planów wspierania przemysłu wytwórczego przyjętych niedawno w USA, Chinach i Korei. Taka jakościowa i ilościowa analiza uruchomionych środków oraz sektorowych i tematycznych priorytetów dostarczy niezbędnych informacji do „opracowania kompleksowej unijnej strategii przemysłowej ze szczególnym naciskiem na 2030 r. i kolejne lata, w tym średnio- i długoterminowych celów strategicznych oraz wskaźników dla przemysłu; strategii [które] powinien towarzyszyć plan działania wraz z konkretnymi środkami” (7).

3.5. EKES uważa, że istnieje bezpośredni związek między programami edukacyjnymi i infrastrukturą oświatową a spójnością społeczną. Kluczowe aspekty to uaktualnianie umiejętności i kwalifikacji z myślą o użytkownikach technologii cyfrowych oraz przekwalifikowywanie. Partnerzy społeczni i organizacje społeczeństwa obywatelskiego powinni być ściśle zaangażowani w tworzenie programów nauczania dla wszystkich poziomów i rodzajów kształcenia. Pozostałe globalne podmioty poza Europą – Stany Zjednoczone („America First”), Chiny, Japonia, Indie i Korea Południowa – już teraz podejmują działania, aby stawić czoła tym wyzwaniom, w związku z czym niezwykle ważne jest nowe podejście do umiejętności.

3.6. Podobnie strategia „Make in India” ma na celu przygotowanie kraju do tego, aby stał się nowym ośrodkiem produkcji. Proces ten nie dotyczy tylko technologii, ale także, i przede wszystkim, umiejętności. Warto zauważyć, że Chińska Republika Ludowa już teraz przygotowuje państwowy program pt. „Made in China 2025”, oparty na niemieckim programie *German Industrie 4.0* i innych tendencjach europejskich. Oznacza to, że Europa ponownie przewodzi tej zmianie. Samo przywództwo w tym procesie może okazać się jednak niewystarczające. Musimy jednocześnie być świadomi przyszłych wyzwań i tego, jak musimy się dostosowywać, aby dokonać postępów w zakresie europejskiego przywództwa i je konsolidować, osiągając rezultaty i wzrost gospodarczy dla wszystkich.

3.7. Konkurencyjność przemysłu Europy musi być postrzegana całościowo pomimo różnic między poszczególnymi państwami członkowskimi. Szereg badań wskazuje na wyraźny podział na „państwa członkowskie będące liderami konkurencyjności” (10), „państwa członkowskie podążające za nimi w zakresie konkurencyjności” (7) i „państwa członkowskie nadrabiające zaległości w zakresie konkurencyjności” (11) (8).

3.8. Oznacza to, że unijne polityki pierwotnie oparte na konwergencji nie uwzględniają w wystarczającym stopniu pogłębiających się różnic między państwami członkowskimi UE – nie każde rozwiązanie sprawdza się we wszystkich sytuacjach, zatem do powyższych kwestii należy podchodzić z odwagą i zawsze z myślą o zasadzie wzrostu dla wszystkich. Należy przywrócić związek między konkurencyjnością, konwergencją i spójnością.

3.9. Odnosi się to także do działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej. Bardzo ważne jest zwiększenie lub przynajmniej utrzymanie inwestycji w te działania, zawsze jednak należy uwzględniać konkretną sytuację każdego państwa członkowskiego. Strategia europejska musi brać pod uwagę różnorodność strukturalną Unii, także w zakresie działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej (9).

(7) Konkluzje Rady ds. Konkurencyjności z dnia 30 listopada i z dnia 1 grudnia 2017 r.

(8) *Factors for Growth Priorities for competitiveness, convergence & cohesion in the EU* [Czynniki kształtujące priorytety wzrostu sprzyjającego konkurencyjności, konwergencji i spójności w UE]; Lighthouse Europe.

(9) Raport informacyjny EKES-u „Śródkresowa ocena programu »Horyzont 2020«” (INT/807).

3.10. EKES podkreśla wreszcie potrzebę wzmocnienia stosunków pracy, co jest nieodzownym warunkiem kompleksowej reindustrializacji.

4. Uwagi szczegółowe

4.1. Handel i globalizacja (w tym działania przedsiębiorstw na rzecz internacjonalizacji)

4.1.1. Bez wątpienia rynek wewnętrzny ma zasadnicze znaczenie dla wzrostu w Europie; musi stanowić sprawiedliwe środowisko tworzenia, podejmowania, rozwoju i utrzymania działalności gospodarczej. Bardzo ważne jest stworzenie odpowiednich warunków dla prowadzenia działalności na terytorium UE. Nie możemy też oczywiście zapominać o pozycji Europy na arenie międzynarodowej i o potrzebie współdziałania z innymi regionami gospodarczymi. Zawierane porozumienia handlowe z innymi gospodarkami i negocjacje z innymi ewentualnymi partnerami muszą być dalekowzroczne i postrzegane jako szansa na wzrost gospodarczy i rozwój przemysłu. Jednocześnie Europa nie może zapominać o pewnych nieuczciwych praktykach w innych regionach gospodarczych na świecie i musi zdecydowanie reagować na takie działania.

4.1.2. Europejskie normy społeczne muszą pozostać centralnym elementem każdej polityki, i choć Europa nie może narzucać tych norm całemu światu, to należy podjąć środki na rzecz ich obrony i dążyć do przyjaznego upowszechniania jako globalnego wzorca modelu odpowiedzialności społecznej przedsiębiorstw.

4.2. Energetyka i zrównoważony przemysł oparty na gospodarce o obiegu zamkniętym

4.2.1. Europa musi nieustannie inwestować w zrównoważony przemysł – taki, który byłby do zaakceptowania przez jej obywateli. Społeczeństwo, które jest lepiej przygotowane to takie, które jest w stanie ograniczyć swoje obciążenie dla środowiska poprzez jak najdłuższe eksploatowanie wykorzystywanych zasobów. Koncepcja gospodarki o obiegu zamkniętym musi być w centrum każdej polityki przemysłowej, aby umożliwić odzyskiwanie, ponowne użycie, przerobienie lub recykling z myślą o nowym produkcie w kontekście zrównoważonego środowiska naturalnego.

4.2.2. Stosowanie alternatywnych lub ekologicznych źródeł energii jest teraz priorytetem bardziej niż kiedykolwiek wcześniej⁽¹⁰⁾. Obywatele muszą być informowani o działaniach, które tworzą miejsca pracy i pozwalają europejskiemu przemysłowi wytwórcemu wyjść na prowadzenie w wielu dziedzinach transferu wiedzy. Ten szczególny sektor przemysłu pokazuje zdolność Europy do powiązania wiedzy gromadzonej w ośrodkach akademickich i innych instytucjach z systemem produkcji.

4.2.3. Zamiast koncentrować się wyłącznie na środkach wewnętrznych, UE powinna zmierzać do stworzenia sprzyjających warunków dla unijnego przemysłu, umożliwiających eksport technologii, produktów i rozwiązań, z myślą o jak najskuteczniejszym stawieniu czoła globalnym wyzwaniom związanym z klimatem i zasobami naturalnymi.

4.3. Badania, rozwój i innowacje

4.3.1. Europejskie projekty w dziedzinie badań i rozwoju powinny być wspierane przez środki publiczne i koordynowane z inicjatywami podejmowanymi wewnątrz przez państwa członkowskie. Priorytetem musi być zwiększenie poziomu inwestowania w działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną w każdym państwie członkowskim. Poza tym EKES apeluje (ponownie) o uproszczenie procedur pozyskiwania funduszy unijnych na innowacje⁽¹¹⁾.

4.3.2. EKES uważa też, że ekosystem innowacji autentycznie czerpie z inwestowania UE w duże przedsiębiorstwa, by motywować je do uczestnictwa w MŚP. Sprzężenie zwrotne innowacji jest możliwe tylko wtedy, gdy inwestycje dużych przedsiębiorstw spotkają się z poszukiwaniem rozwiązań przez MŚP. Projekty europejskie w tej dziedzinie, takie jak COSME, powinny być bardziej nagłaśniane, aby zmienić odbiór wśród obywateli.

⁽¹⁰⁾ Ostatnie wyniki wydajności energii wiatrowej pokazują, że możliwa jest poprawa efektywności energetycznej: w czwartek, 23 listopada 2017 r., 19,2 % zapotrzebowania Europy na energię elektryczną zostało pokryte przez energię wiatrową – w Danii 93 %, w Niemczech 47 %, a w Portugalii – 46 %; źródło: <https://windeurope.org/about-wind/daily-wind/>.

⁽¹¹⁾ Niektóre szacunki oceniają inwestycje w ramach programu „Horyzont 2020” na 74,8 mld EUR, w tym 16,4 mld EUR na wiodącą pozycję w przemyśle. W ramach bieżących wieloletnich ram finansowych finansowanie badań i innowacji z funduszy strukturalnych wynosi 43,7 mld EUR, konkurencyjności MŚP – 63,7 mld EUR i gospodarki niskoemisyjnej – 44,8 mld EUR. Aktualne dane nt. całkowitych inwestycji państwa w projekt „Made in China” wskazują na sumę 1,5 mld USD.

4.3.3. EKES opowiada się również za wzmocnieniem odpowiedzialnych badań i innowacji (RRI – skrót w języku angielskim), które stanowią określone już w ramach programu „Horyzont 2020” kompleksowe podejście obejmujące wszystkie podmioty (od osób należących do środowiska badawczego po instytucje i rządy) i oparte na metodach włączenia i uczestnictwa.

4.3.4. EKES nie zapomina o najświeższych zmianach technologicznych wynikających z postępów w nauce i we wdrażaniu wynalazków w dziedzinie sztucznej inteligencji i zwraca na nie szczególną uwagę. W tym kontekście EKES podkreśla wpływ i konsekwencje ich zastosowania w odniesieniu do nie tylko do procesów produkcji przemysłowej, ale także do pracy i ogólnie do ludzkiego życia.

4.4. *Brexit*

4.4.1. Wpływ brexitu na poszczególne sektory będzie różny w zależności od porozumienia, które zostanie ostatecznie wynegocjowane pomiędzy Zjednoczonym Królestwem a UE-27. Niektóre sektory zapewne mocniej odczują wyjście Zjednoczonego Królestwa z UE, inne słabiej. Jednak nie należy odrębnie analizować narażenia każdego sektora z osobna, ponieważ pomiędzy nimi istnieje wiele wzajemnych powiązań, które mogą potęgować oddziaływanie na poszczególne branże. Przykładowo problemy sektora żywności i napojów dotkną branżę hotelarską i restauracyjną, a kłopoty przemysłu metalowego odbiją się na sektorze motoryzacyjnym.

4.4.2. Szczególne znaczenie mają tu dwa aspekty – dostęp do rynku i dostęp do siły roboczej po obu stronach. O ile dostęp Zjednoczonego Królestwa do siły roboczej w UE jest ogólnie rzecz biorąc podobny w wielu sektorach, to względne znaczenie eksportu do UE zasadniczo różni się w zależności od sektora – niektóre większe sektory, takie jak budownictwo i handel hurtowy i detaliczny, są bardziej skoncentrowane na rynku krajowym.

4.4.3. Dla EKES-u decydujące znaczenie ma ochrona integralności jednolitego rynku. Ponadto ważne jest zagwarantowanie pewności prawa.

5. **Plan inwestycyjny**

5.1. W nowej erze uprzemysłowienia kluczową rolę odgrywają inwestycje. EKES jest zdania, że można podjąć szereg środków, by poprawić skuteczność inwestycji i nadać rozmachu przedsiębiorstwom przemysłowym. Chodzi tu o:

- rozszerzanie inwestycji publicznych: swobodę fiskalną państw członkowskich, liberalizację kryteriów długu publicznego w odniesieniu do inwestycji publicznych („złota reguła budżetowa”); zwiększenie unijnego budżetu przeznaczonego na procesy transformacji w przemyśle, inwestowanie w zrównoważoną infrastrukturę (trans) europejską,
- wzmocnienie inwestycji sektora prywatnego: stymulowanie działalności inwestycyjnej Europejskiego Banku Inwestycyjnego, ustanawianie nowych i wzmacnianie dotychczasowych programów finansowania przez banki krajowe; celem jest zapewnienie MŚP bezpiecznych i długoterminowych ram finansowania, zwłaszcza w odniesieniu do złożonych procesów transformacji,
- wzmocnienie przyjętej przez Komisję Europejską strategii zrównoważonego finansowania w ramach unii rynków kapitałowych, co ułatwi długoterminowe inwestycje dzięki wykorzystaniu przepływów kapitału prywatnego na zrównoważone inwestycje; w tym względzie Komitet podkreśla znaczenie końcowego sprawozdania, które wkrótce wyda grupa ekspertów wysokiego szczebla ds. zrównoważonych finansów, oraz dalszego planu działania.

5.2. Przyznawanie unijnych środków finansowych musi skupiać się na osiąganiu celów rozwoju polityki przemysłowej, zwłaszcza tych o wartości dodanej dla UE (redukcja emisji CO₂, efektywność energetyczna, energia ze źródeł odnawialnych, cyfryzacja itp.), oraz musi być powiązane z kryteriami społecznymi i podlegać analizie porównawczej.

5.3. Te cele w zakresie zrównoważonego rozwoju mają podstawowe znaczenie dla europejskiego przemysłu i europejskiego przywództwa. Jednakże wymagają one odpowiednich ram inwestycyjnych dla MŚP, dzięki którym MŚP będą mogły zachować konkurencyjność.

5.4. EKES uważa też, że państwa członkowskie powinny rozważyć uwzględnienie społecznych i regionalnych kryteriów zamówień w swoich praktykach udzielania zamówień (koncepcja dobrej treści).

5.5. Wreszcie zaleca przebudowę systemu opodatkowania podmiotów prawnych w celu zaradzenia problemom uchylania się od opodatkowania i konkurencji podatkowej.

Bruksela, dnia 17 stycznia 2018 r.

Georges DASSIS
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
